

Udgaar i Allinge-Sandvig,
Tejn, Olsker, Rutsker, Rø,
Klemensker og Hasle

Ansvarhavende Udgever:
Otto Gornitzka, Telef. 74
Gornitzka's Tryk, Allinge

Nr. 507

Alm. Annoncer 10 Øre pr. mm. Efterf. Gange 8 Ø
Forretningsann. 8 - 6 Ø.

Fredag den 12. November

Annoncer og lokalt Stof maa være indleveret
senest 2 Dage før Bladet udgaar.

1937

Uranienborg.

—0—

I Øresund mellem København og Helsingør og lige ud for Rungsted og Landskrona ligger Øen Hveen, som tilhører Sverige. Den falder næsten overalt brat af mod Havet i stejle Skrænter og er helt skovløs. Ialt er den $7\frac{1}{2}$ km stor og beboes af ca. 1200 Mennesker. Denne lille Ø er ikke mindre end verdensberømt, og det skyldes Tyche Brahe og hans Borg, Uranienborg. Indtil 1658 tilhørte den Danmark.

I Aaret 1576 gav Kong Frederik den Anden Tyche Brahe Hveen som afgiftsfri Len paa Livstid. Med Glæde tog Brahe mod Gaven og besluttede at bygge et Observatorium paa Øen, og den 8. August samme Aar blev Grundstenen lagt til Uranienborg, et af de mærkeligste Slotte, vi har haft i Danmark.

Det laa midt paa en Kvadratisk Plads, hvis Sider var 73 m lange. Yderst var der en Jordvold, som var 5 Meter høj, og ovenpaa den var der en Spadseregang. Midt paa hver Side var der en halv-cirkelformet Udbøjning. I hvert Hjørne var der smaa Bygninger, hvorfra der førte Veje op til Uranienborg.

Indenfor Voldene var der plantet 300 Frugttræer og anlagt Blomsterhaver i regelmæssige Figurer. I Midten fandtes en cirkelrund Plads og paa denne laa Uranienborg, som var bygget i hollandsk Renæssance af røde Teglsten med hvide Sandstenspyrdelser. Hovedbygningen bestod af to Etager foruden Kælderen og Kvistetagen, og dets Sider, som hver var 15 m lange, vendte nøjagtig i Nord, Syd, Øst og Vest. Over Hovedbygningen fandtes en ottokantet Kuppel med Spir, hvorpaa der var anbragt en forgyldt Fløj, der havde Form som en Pegasus. I Kuppelen var der et Urværk, hvis Skiver vendte mod Øst og Vest. Mod Nord og Syd for Hovedbygningen var der to lavere runde Taarne med spidse Tage, hvori der var Lemme, som kunde skydes til Side. Paa Loftet var der nemlig anbragt Instrumenter. Endvidere var der Gallerier, der ogsaa var bestemte til at rumme Instrumenter. Paa Øst- og Vestsiden af Hovedbygningen fandtes toetages Halvtaarne, og i disse var Indgangene anbragt.

I det følgende skal der kigges indenfor i Uranienborg. I Kælderen fandtes bl. a. et kemisk Laboratorium med 16 særskilte Ovne; disse blev opvarmede fra et og samme Ildsted. Der fandtes ogsaa to Brønde. Den ene var anbragt midt i Bygningen og forsynet med et hydraulisk Værk, der førte Vandet gennem Rør op i alle Stottets Afdelinger. I det

inderste Stokværk fandtes fire lige store Rum. I Midten var der en rund Hal med et Springvand med kunstige Figurer. Naar Figurerne drejede sig, kastedes Straalerne opad til alle Sider. I Taarnene var Køkken, Bibliotek og Musæum, som rummede en utrolig Bunke mærkværdige Ting. I anden Etage fandtes Riddersalen og to store Rum, hvor Familien opholdt sig, og en Del mindre Rum, hvor Elever og Medarbejdere boede. Endvidere fandtes det ottokantede Taarnværelse, i hvis Loft der var anbragt en Vindrose, som stod i Forbindelse med Vejrløjen, saa man kunde sidde inde i Værelset og aflæse Vindretningen. I dette Værelse opstilledes efterhaanden alle de Instrumenter, som Tycho Brahe fremstillede.

I Vinduerne var der mangefarvet Glas. Væggene var beklædte med Guldlæders- og andre Tæpper og andre Malerier. Møblerne var pragtfulde med kunstigt udskaarne Figurer, og paa Vægge og Døre var der anbragt Tankeprog eller Leveregler. Brahes Valgsprog var: Ikke synes men være.

Uranien var en pragtfuld Bygning, men som Observatorium var Brahe ikke helt tilfreds med den. Naar det blæste stærkt rystede Instrumenterne, og lagtagelsen kunde saaledes ikke blive nøjagtig. Han lod derfor i Aaret 1584 anlægge et underjordisk Observatorium, som han kaldte Stjerneborg et lille Stykke fra Uranienborg.

Efter Tycho Brahes egne Opførelser skal alle Bygningerne og Instrumenterne have kostet ham 75.000 Dalere. Kongen, Frederik den Anden, var meget rundhaandet, men den største Post af de mange Penge maatte Brahe dog tage af sin egen Lomme.

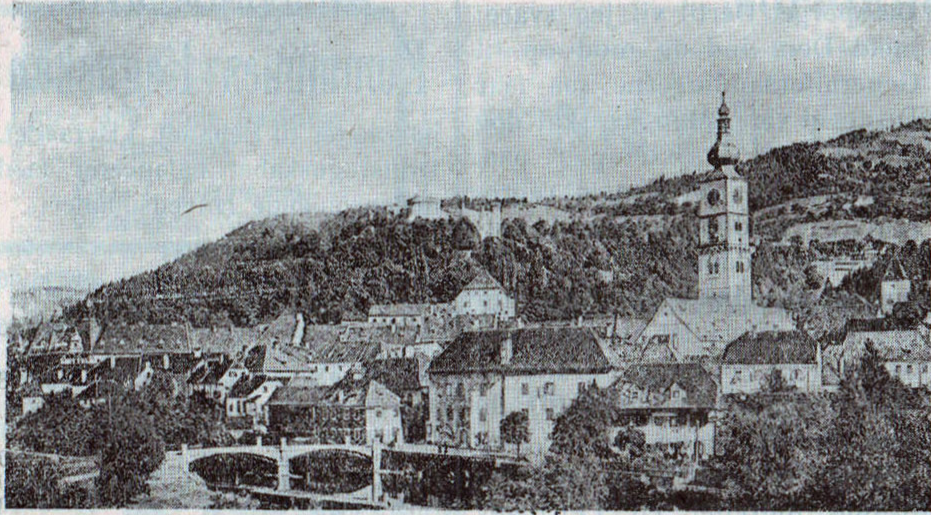
Der gik stort Ry af Uranienborg viden om, og baade Konger og Stormænd, Dronninger og Videnskabsmænd gæstede den store Stjernekirke. Naar der kom fremmede Fyrster paa Besøg ved det danske Hof, aflagde de gerne Besøg paa Hveen.

I Aaret 1592 var den unge Konge Kristian den fjerde paa Besøg paa Uranienborg. Under dette lod Kongen sig særligt fængsle af en mindre lueforgyldt Globus, som var saa sindrigt konstrueret, at den ved en hemmelig Mekanisme paa en Gang kunde gengive Stjernehimlens daglige Ændringer, Solens Løb og Maanens Omskiftelser lige fra Fuldmaane til Nymaane.

Brahe forærede Kongen den, der blev saa glad, at han hængte en kostelig Guldkæde, som var prydet med hans Billede, om Halsen paa Brahe.

Det Besøg lovede godt for

Fra Artikelserien „Paa Fodtur gennem Europa“.

Wolfsberg i Kärnten.

Graz i Steiermark.

Tycho Brahe, men desværre holdt Venskabet ikke mellem ham og Kongen. Da Kristian den Fjerde overtog Regeringen, besluttede han, at der skulde spares, og da en ny Regering, der ikke var særlig venlig stemt mod Brahe, overtog Styret, blev vigtige Indtægter taget fra ham. Og da Brahe jo ikke kunde bebo Uranienborg uden store Indtægter, og da nye Krænkelser føjedes til, besluttede han tilsidst at forlade Danmark.

At Brahe havde sine store Fejl maa indrømmes. Han var saaledes meget hidsig og stejl, men nægtes kan det heller ikke, at der blev faret haardt frem imod ham.

Den 15. Marts 1597 tog han sin sidste Observation paa Hveen, og hen paa Foraaret forlod han Uranienborg efter at have tilbragt 21 lykkelige Aar paa den lille Ø. Efter at have opholdt sig en Tid i Tyskland drog han til Bøhmen, hvor Kejseren, Rudolf den Anden, med Glæde tog imod ham.

Efter sin Bortrejse fra Danmark skrev Brahe et Digt, hvori der blandt andet staar:

Danmark, hvad har jeg dog gjort at bort saa grumt du mig støder? Hvor kan, o Fædreland! du mig behandle som Fjende? Loftet har jeg jo dit Navn, det nævnes med Hæder saa vide.

Kan du vel vredes derfor, at højt paa den hvælvede Bue,

Fædreland! Dit Navn jeg skrev i de blinkende Stjerner! Hvorfor støder du mig bort? En Gang vil du sikkert mig mindes. Kommende Dage mit Værd, min Virken skal visselig fatte, Børn af en senere Slægt paa, hvad jeg gav dig, skal bygge. Hjæmløs blev jeg dog ej, om end fra Danmark jeg flygted! Hjem for den flygtende nu er hele det buede Jordalt, med mig hvorhen jeg end gaar er Gud — han ikke mig svigter. Vide om Lande blev spurgt, hvad her jeg hæderligt virked; kun i mit Fædreland, i Danmark, fik Haan jeg for Hæder, trods, at jeg ofret glad min Flid og min Ros paa dit Alter; bort du støder mig nu — Farvel dig frejdigt jeg byder: Helligt og kært er for mig hvert Sted under Himmels Bue, hvor man forstaar, det er Kunst at læse i blinkende Stjerner.

Det er disse Ord, som J. L. Heiberg har anvendt i sit smukke Digt: Tycho Brahes Farvel:

Solen sank bag grønne Sund, og den klare fulde Maane mellem Sjølundens Kyst og Skaane, straaled over Øresund. Hvælved om Uranienborg sig den lyse Stjernebue. Tycho stod i Maanens Lue, monne Landet trindt besøge, tankefuld, med dæmpet Sorg. Og han sagde: Fædreland, sig mig dog, hvad var min Brøde, at din Søn du bort at støde fra dit Hjerter nænne kan?

Har du glemt, hvad Verden ved, det var mig, som monne bære op til Stjernerne din Ære; hele Himlen kan jo være Vidne om min Sønlighed.

Og det sidste Vers slutter med, at Brahe siger:

Lige meget hvilke Egne, er ej Himlen alle Vegne? hvad behøver jeg saa mer?

Kort efter at Brahe havde forladt Hveen, begyndte man at nedbryde Uranienborg. En Del af Materialet blev anvendt til Opførelse af en Kongsgaard i Nærheden, og Bønderne tog af Stenene til deres Bageovne. Der paastaas, at der endnu kan findes Munkesten i adskillige Bøndergaarde paa Hveen, som stammer fra Uranienborg. Den stolte Bygning sank fuldstændig i Grus.

Og da en fransk Videnskabsmand i Aaret 1652 besøgte Hveen, var omtrent ethvert Spor af Uranienborg udslettet.

I 1823 og 1911 blev der foretaget Udgravninger paa Pladsen, hvor Uranienborg havde staaet, men det var kun ganske lidt, man fandt. Brønden var blevet oprenset, og lidt af Volden ses endnu.

Af Stjerneborg kan man se nogle Rester af Krypterne. I en af disse findes den lave Stenpille, hvorpaa den store Kvadrant havde været opstillet. Under en af Udgravningerne fandt man en Stentavle, som havde været anbragt over Nedgangen til Krypten. Paa denne stod: „Ikke ved Magt eller Rigdom, men Kunsten varer ved.“

Det er altsaa kun lidt, som er levnet af det prægtige Uranienborg og Stjerneborg. Det er i Sandhed blevet virkeliggjort, hvad Brahe havde skrevet paa en af sine Instrumenter: „Vi lever i Aand, Resten hører Døden til.“

Tycho Brahe døde 1601 og ligger begravet i Teynkirken i Prag.

Niels Larsen

Vil De -

glæde nogen med en lille Opmærksomhed, saa kig ind i Gornitzkas Bogtrykkeri! Vi har lige faaet en Sending fint Æskepost i hvidt og kulørt Papir. — Leveres m. paatrykt Navn i forsk. Farve fra Kr. 4.75.

Servietter med paatrykt Monogram (Guld, Sølv ell. Fave) i mange forskellige Mønstre lev. fra Kr. 4.75 pr. 500 Stk.

Gornitzka's Bogtrykkeri
- det er Telf. Allinge 74

Averter i NORDBORNHOLM

Nordbornholms Turistforening

Nogle turistinteresserede Mænd paa Nordbornholm drøftede for nogle Aar siden det meningsløse i, at Nordbornholm ikke havde nogen lokal Turistforening, medens man havde saadanne i Gudhjem, Nexø og Rønne. Da saa Bornholms Turistforening blev omdannet fra en Forening med personlige Medlemmer til en Forening bestaaende af de lokale Turistforeninger og andre Institutioner, saaledes at de lokale Foreninger har en Representant for hver 50 Medlemmer, stiftede man Nordbornholms Turistforening.

Starten og Arbejdet.

N. T. fik en pæn Start, ca. 170 Medlemmer og har nu godt 200. Men er det nok? Bestemt nej! En Landsdel hvor de allerfleste er direkte eller indirekte interesserede i Turistsagen bør alle være med. Der er ingen der ikke har Raad til at ofre de 3 Kroner om Aaret som Kontingentet er, og der er ingen der har Raad til at lade være.

Det er meget godt at vi hver især dyrker vore egne Interesser, men Foreningen arbejder for os alle, og i vore Dage da alt er organiseret, maa ogsaa vi have en stærk Organisation.

I forrige Uge var f. Eks. Formanden hos Handelsministeren for at bede om hans Støtte til, at der til den kommende Sæson kunde træffes en Ordning med Tyskland, saa vi igen kan faa tyske Turister. Handelsministeren var meget velvillig og elskværdig. Men det vil dog sikkert have haft sin Betydning, om Form. kunde have sagt: »Jeg har en Forening bag mig med 1000 Medlemmer.«
Nu smiler De maaske! Men skulde det være saa urimeligt, at der paa den Del af Bornholm, der ligger nord for Linien Johns Kapel-Helligdommen, skulde findes 1000 Mennesker, der vilde

Derfor Nordlandsbo - - -
meld dig ind i Nordbornholms Turistforening

Fra Uge til Uge.

Ugens Familie-Journal.

bringer i denne Uge ikke mindre end tre aktuelle Artikler, som man læser med Interesse og Fornøjelse. »Verdens største Casino« og »Smeden i Frederiksvarv« der er et Led i Serien »Steder og Stemninger.« Desuden bringes fortrinlige Fortsættelsesromaner, samt en Række højt forskellige Noveller. Foto-Revyen og andre aktuelle Artikler.

Foredrag om Østrig.

Mandag Aften holder Østrigren, Journalist Verbik et Foredrag i Haandværkerforeningen — Teknisk Skole.

Herr Verbik vil tale om det gigantiske Vejarbejde, der i de sidste Aar er udført i Østrig — nemlig Alpelandevejen „Glocknerstrasse“, der gaar over Højalperne fra „Zell am See“ til „Heiligenblut,“ altsaa i ca. 2500 m. Højde; et Kæmpe-Ingeniørarbejde, der i Aarevis har beskæftiget flere Tusind Arbejdere. Antagelig faar vi ogsaa lidt at vide om den skønne Alpenatur, og Foredraget er ledsaget af en Del gode Lysbilleder.

ofre 3 - tre - Kroner om Aaret paa en fælles Sag.

Hvis vi havde Penge...

Hvad vilde der ikke kunne udrettes naar man havde 3000 Kr. om Aaret til Raadighed, saa man kunde sætte ind med Reklame paa de rette Steder og til de rette Tider. Desuden har man Lov at regne med at den Dag, Foreningen staar med et saa stort Medlemsantal, at den virkelig betyder noget, vil mange direkte interesserede f. Eks. Hoteller, Pensionater, Købmænd, Bagere, Slagtere, Gartnere, Fiskere, Vognmænd o. s. v. tegne sig for et extra Bidrag til denne.

Hvad der er gjort i Aar.

Hvad udretter saa N. T. vil De spørge. Dertil vil jeg svare: meld Dem ind og mød op til Generalforsamlingerne saa faar De det at vide. Men jeg skal dog nævne et Par Exempler paa, hvad den gør foruden at representere Nordbornholms Turist-interesser udadtil. Der er iaar opfaget en glimrende Smalfilm til Forevisning i det øvrige Land, og trykt en Fold med Forklaring til Filmen, som uddeles til alle dem, der ser denne. Der er, ved Velvilje fra Lodsejerne syd for Allinge, indrettet en Lejrplads med Toilet, Vandledning og Opsyn. Der vil i de kommende 2 Aar være indsat et stort Billede fra Nordbornholm i 100 københavnske Sporvogne, disse Billeder vil jo blive set af Titusinder.

Vi maa være vaagne.

Vel er Nordbornholms Natur uden Sidestykke, men der arbejdes stærkt for at trække Turisterne til andre Steder, og vi paa Nordbornholm maa ikke slaa os til Taals med, at de finder nok hertil; for arbejder vi ikke, og arbejder kollektivt, kan, trods alle vore Herligheder, den Dag komme, da vi er kørt bagud.

Der er gratis Entre for Medlemmer — Ikke-Medlemmer 50 Øre.

Allinge-Sandvig Haandværkerfore.

afholdt Mand. d. 8 ds. ord. Generalforsamling paa Teknisk Skole. Form. afl. Beretning om Virksomheden i det forløbne Aar. Det fremgik heraf, at der i Aarets Løb var foretaget forsk. Reparationsarbejder paa Skolen, idet bl. a. en Del af Murværket der var forvitret var blevet fornyet. I Haven var nogle Træer der tog Ud-sigten fra Skolen fjernet, og i Græsplænerne var der blevet plantet to Rækker Roser. Der var anskaffet et nyt Glasskab til Opbevaring af Tegnemodeller m. m. I Aarets Løb var der afholdt et godt besøgt Foredrag om Jugoslavien af Red. Franjo Pocaci. Det oplystes at der til Afsløsning af Elevernes Kontrolbøger herefter vil blive sendt Læremestrene skriftlig Meddelelse, naar en Lærling udebliver fra Undervisningen. Kortene udsendes samme Aften, saaledes at Mesteren altid er klar over Forsømmelserne. Efter den nye Lærlinglov maa Skolen ikke undervise efter Kl. 20 hvilket har medført en Del Forandring i Skoleplanen. Kasserer oplæste Regnskabet, der udviste en Kassebeholdning paa 642,73. Tilskud i Aar

rets Løb: fra Stater 1610 Kr., fra Kommunen 300 Kr., fra Vareloteriet 550 Kr., fra Sparekassen 90 Kr., fra Rundskuet 100 Kr. Beretning og Regnskab godkendes.

Til Bestyrelse genv. Kassereren Gasværksbest, Kofoed og Murer Martin Clausen, til Revisor nyvalgtes Cyklehandler Mikkelsen. Til Lotteriudv. genv. Ing. Andersen. Under „Eventuelt“ drøftedes Betimegheden af at indlægge Centralvarme paa Skolen; Kakkelovnene der har gjort Tjeneste i over 40 Aar var nu snart ubrugelige, hvorfor man ret snart maatte tænke paa Nyanskaffelse. Man overlod til Bestyrelsen at undersøge Spørgsmaalet og evt senere indkalde til en extraord. Generalforsamling. Der sluttedes med fælles Kaffe-bord.

Allinge-Sandvig Kommunes Regnskab

har været til Behandl. i Byraadet. Driftsregnskabet balancerer med nedenstaaende Hovedsummer:

INDTÆGT	
Renter	14.726,06
Købstadens Jorder 450,00	
do. Beboelsesejend. ÷ 626,86 ÷ 176,86	
Gasværket 1.796,22	
Vandværket ÷ 1.728,54	67,68
Afg. af fast Ejendom	683,50
Afg. og Kendelser i H. til Næringsloven m. fl. Love	18.133,60
Koncessionsafgifter	125,00
Andre Indtægter	944,20
Paalignede Skatter	191,204,51
	225.707,69
UDGIFT	
Byens Bestyrelse	20.992,73
Offentlig Forsorg	44.514,45
Folketryk	29.334,62
Arbejdsanv. og Arbejdsløshedst	4.554,46
Skolevæsen	42.600,80
Medicinalvæsen	5.685,50
Gader, Veje, Kloaker	20.211,31
Belysning	7.084,60
Den off. Renholdelse	800,-
Brandvæsen	968,58
Offentlige Lystanlæg	1.306,38
Institutioner og Formaal	2.325,85
Andre Udgifter	44.037,07
Henlagt til Afsskrivn.	16.944,46
÷ Afskr. i Specialr.	16.944,46
	00
Driftsoverskud	1.291,34
	225.707,69

Gas- og Vandværk viser mindre Indtægt end beregnet paa Grund af foretagne Udvidelser; derimod viser Skatterne en Merindtægt af ca. 700 Kr., der fremkommer ved Tillægsligninger. Ialt en Merindtægt i Forhold til Budgettet paa ca. 5800 Kr.

Paa Udgiftssiden viser Offentlig Forsorg og Folketryk c. 1600 Kr. mere end budgettet, en Følge af Ændringer i Refusionsreglerne. Til Gengæld viser Kommunens Tilskud til Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring en Besparelse af c. 2000 Kr. Gader og Veje har Overskridelser paa c. 1400 Kr. som Følge af Merudgift til Strandpromenade og Kloakanlæg i Sandvig. Kontoen Forsk. andre Udgr. er overskredet med c. 2000 Kr. til Opsætning af Gadenavne, Numre og Vejvisere, Indregistrering af Byvaaben m. m. Paa Byens Bestyrelse og andre Conti er sparet c. 2000 Kr.

Ialt viser Udgiftssiden ca. 4600 Kr. mere end Budgettet.

Paa Kommunens Gæld er afdraget 13.800 Kr. og betalt 14.200 Kr. i Renter.

Status balancerer med 1.164,149 Kr. Statusoverskud 24.645 Kr.

Regnskab over Kirkeligningen:

INDTÆGT	
Paalig. Kirkeskat og Offeraf.	11.428,54
heraf ført til Afgang	973,43
	10.455,11
UDGIFT	
Kirkeskat til Stiftsøvrigheden	3.020,00
Tilskud til Præstelønningskasse	455,21
— Kirkebetjening	2.450,-
— Kirkekassen	2.900,-
— Menighedskassen	10,-
Overskud til Statusregnskab	1.619,90
	10.455,11

Allinge-Sandvig Byraad

afholdt Møde den 11. November

Landbrugsministeriet henstiller at der optages Bestemmelser i Kommunens Sundhedsvedtægt om Mælkekontrol, samt fremsender Normalregulativ for Mælkekontrol og Instruks for Dyr-læger, der udøver Mælkekontrol paa Produktionsstedet. Borgmesteren foreslog at henlægge Sagen indtil videre, da det ikke kunde siges at være tiltrængt her paa Bornholm, hvor alle Besætninger var tuberkulosefri. Sagen blev henlagt.

Brandkommissionen fremsender Andragende fra Mekaniker Emil Hansen, Allinge, om Tilladelse til at anbringe et Benzintankanlæg paa Matr. Nr. 194 Allinge Bygrunde. Byraadet gav Tilladelsen.

Ministeriet for Landbrug og Fiskeri har approberet Udstykningen af Matr. Nr. 194 Allinge Købstads Bygrunde, tilhør. Frk. Ester Christensen. Pacellerne agtes solgt til Emil og C. P. Hansen.

Bornholms Amt fremsender de bornholmske Jernbaners Andragende om Fornyelse af Tilladelse til Omnibuskørsel paa Strækningen Hammeren, Allinge, Rø, Randkløve, Kongemindet, Klemensker, Hasle, Johns Kapel, Hammeren, samt for Strækningen Gudhjem, Røbro, Klemensker, Hasle, Johns Kapel, Allinge-Sandvig, Hammeren, Rø, Gudhjem, og for Strækningen Hammershus Sandvig-Allinge, Johns Kapel, Hasle, Nyker, Almindingen, Gudhjem, Rø, Helligdommen, Rø, Allinge-Sandvig. Ligeledes fremsendes Jernbanernes Andragende om Tilladelse til at aabne en ny Omnibusroute fra Allinge af Strandvejen til Svaneke og videre til Dueodde. Ruten tænkes sat i Forbindelsen med Simrishamn-ruten. Det vedtoges at anbefale Kørselen, dog af al Færdsel med Jernbanens Rutebiler, der foregaar ad Strandvejen til og fra Allinge, maa ske ad Landevej Nr. 6 (Storløkkebakken), ad Kommunens Bivej Nr. 4 og Bivej Nr. 1 (Tejnvejen) saaledes, at denne kun maa befærdes med Jernb. Biler fra det Sted, hvor Bivej Nr. 4 munder ud i Bivej Nr. 1 o. v. til Olsker Sogns Grænse.

A. S. G. ansøger om at Kommunen vil lade indlægge elektr. Lys paa Gymnastikhuset i Allinge. Oversendtes til Skoleudv. til velv. Overvejelse.

Stenhugger K. Johansen, Sandvig ønsker at leje en Plads ud for hans Ejendom. Sagen oversendtes Ud- for kom. Ejend. til Undersøgelse.

Til Drøftelse af Skattespørgsmaal ved Kredsmødet i Rønne vedtoges det at lade sig repræsenteres ved Borgm., E. M. Beeh, Johs. Lind og E. Jonasson samt 3 af Ligningsk. Medlemmer.

Flere Ladninger Gødningskalk

ventes — bestil i god Tid.

Kalk og Drænrør for Grundforbedringslaan expederes gerne. — køb det i PRODUKTEN

Nye store Sendinger af smukke, moderne

Herrehatte Sportskuer Vinterkuer

Stærke dobbeltsyede Arbejdsklæder for alle Fag

Skjorter Kraver Flipper Slips

Alt sælges til smaa kontante Priser.

NORRLANDETS HANDELSHUS

Nyt Udvalg i

Kaffestel, Porcelæns- og Glas-Skaale m. m.

Smukke Ting til smaa Priser.

Et Parti Herre- og Børne-Skindhuer udsælges billigt pr. Kontant

Axel Mogensen, Tejn

Averter i NORDBORNHOLM

Ved Valget af 7 Medlemmer og Supplanter til Ligningskommissionen valgtes efter Indstilling fra de to Grupper Socialdemokr.: Opsynsmand Søren Jensen, Karetmager Andr. Marker, Fisker N. P. Andersen, Snedker Kaj Madsen, Borgerf.: Kgl. Vejer og Maaler M. Larsen, Fotograf A. Kjoller og Pensionatejer Theod. Hammer.

Dr. Borch

træffes ikke **Fredag** Efterm. den 11. Nov.

3-radet Harmonika

er billigt til Salg.

Gottegade 13, Sandvig.

Gode Mad- og Spiseæbler

er til Salg.

Hullegaard, Rø.

Allinge.

Festligt Møde paa Menighedshj. Søndag den 14. ds. Kl. 19,30. Pastor Nielsen, Kbh. taler. Alle indbydes.

Østersøbadet Bornholm

afholder ordin. Generalforsamling paa Hotel Allinge **Tirsdag** d. 16. November Kl. 17.

Dagsorden ifølge Lovens § 6.

Efter Generalforsamlingen **Fællesspisning** med Damer Kl. 19 — hvortil man bedes tegne sig paa Hotellet eller hos Købm. Bech.

Bestyrelsen.

Bankospil.

Olsker Jagtforening afh. Bankospil med festlig Sammenkomst i Forsamlingshuset **Lørdag** den 20. Nov. Kl. 19,30 — **Jagt** afh. den 19. Nov. og 17. Dec. Kl. 12,30. Mødested. Fodboldbanen. — N. B. Medl., der ønsker at deltage i en Fællesspisning, bedes tegne sig senest 20. Nov. hos P. Frigaard og Hans Jensen.

Bestyrelsen.

All.-S. Haandværkerf.

indbyder til **Foredrag** om „Vejarbejde i Østrigs Alper“ af Østrigren Journalist Verbik førstst. **Mandag** Aften Kl. 8 paa Teknisk Skole. Alle er velkomne. Ikke-Medlemmer 50 Øre.

Hasle Kalkværk

Brændt Kalk
Lasket Kalk
Cementsten

Tlf. Hasle 27

NORDBORNHOLMS TURISTFORENING

indbyder sine Medlemmer til en

MEDLEMSAFTEN

Søndag den 21. Novbr. Kl. 20 pr. paa Christensens Sal.

Filmsfremvisning

„Det skønne Nordbornholm“ og eventuelt en Film fra „Storstrømsbroen“.

Andespil

Der spilles om 5 Ænder, 3 Harer, 1 Gaas og 3 hele Flasker Vin. Seriekort 2,50.

Dans Arvidsens Orkester spiller op.

Gratis for Medlemmer med Husstand

Fotografiet til Jul...

Vent ikke til de mørke Dage i December - - - kom i November og bli' ta'et!
FOTOGRAF A. KJØLLER
Husk Julebillederne. Tlf. 4

Personkørsel

udføres med
7 Personers lukket Vogn.
V. Pedersen,
Tlf. Sandvig 8.

2 Værelses Lejlighed

med Køkken er til Leje 1. Decbr.
Henv. Chr. Holm, Havneg. 10

Den fikse Sko

med den gode Pasform faas hos

Carl Larsen
Vestergade, Allinge.

Biografen

Fredag, Lørdag, Søndag Kl. 20
Kæmpesukcessen

65-66 og mig

En ustyrlig morsom svensk Militær-Farce

Flammevat, Tjærejute, Hørfør, Levertran, Amk. Olie, Parafinolie, Sammarin, Karlsbadertsalt, Kruschensalt m. m. faas i
Prima Allinge

Nogle brugte
Kakelovne og Komfurer

af bornholmsk Fabrikat, en grøn, emaljeret do., Komfurer og en Grammofon er til Salg.

M. Jørgensen,
Jernhandler, Allinge.

Varm **Blodpølse**

faas hver Fredag fra Kl. 10.
Grethe Lundgren
Lindeplads - Telef. Allinge 45

De berømte **3 Taarns Gummistøvler**

er hjemkomne og sælges til rimelige Priser.

Træskomager Larsen

Skotøjs-Centralen

Kirkepladsen 1
har nu stort Udvalg
i ALT: Hjemme-, Arbejds-, Spadesere- og Selskabssko fra Nr. 18-47

Varm **Blodpølse**

faas hver **Fredag** Middag.
Dina Sørensen. Allinge. Tlf. 38.

Læsekredsene

begynder nu.

For 2 Kr. om Maanedn har De Lejlighed til at læse 26 af Vinterens nye Bøger.

2 Bøger gratis ved Kredsenes Ophør.

Alle Oplysninger gerne i **KIOSKENs Bogafdeling**
A. Mauritsen, Telef. Allinge 142

Vi tilbyder Byttehandel,

idet vi køber og afregner **alle gode, sunde Sædvarer** med en ekstra høj Pris, naar der gøres Indkøb i

Nordlandets Handelshus.

Nye gule, røgsvage Patroner

og alle Dele til Selvledning af Patroner sælges.

Nordlandets Handelshus.

Kom og se

mit store Udvalg i nye fikse **KJOLETØJER.**

Priserne ligger fra 1,15—12,50, og De vil altid finde det, De søger. Uld og Klude tages i Bytte, højeste Pris.

Allinge Messe - Th. Holm
Tlf. 100. Leverandør til Vare- og Landbrugslotteriet

I November Maaned ventes Ladninger af sædvanlige prima røgsvage Kvaliteter

store Ovnkul, store rene Nøddekul, bedste westfalske smaa og store Ovnkoks, som sælges billigst mulig. Bestillinger modtages.

Nordlandets Handelshus

Stort Udvalg af nye Varer!

Flonel — Bomuldstøjer — Calico
Moderne Forklæder og Kittler
Natkjoler og Pyjamas

Se Vinduerne paa Lindeplads

NORDLANDETS HANDELSHUS

Vi sælger ikke

færdigsyet Damekonfektion,

men har derimod meget stort Udvalg af **fikse moderne Stoffer til Kjoler, Nederdele, Spadesredragter m. m. moderne Jumpers og Veste.**

Se Udstillingen paa Lindeplads.

Nordlandets Handelshus

STAMMERSHALDE
SØNDAG Efterm.

Willy Andersens Orkester

De nye Overfrakker og Stortrøjer

er nu hjemkommet, baade i blaa og kulørte, i moderne og gode Kvaliteter.

Alle mine færdigsyede Klædninger udsælges til billige Priser, da jeg ikke vil føre det mere, da Moderne skifter saa ofte. Ekstra Benklæder, Arbejdstøj, Hatte og Huer og alt, hvad der henhører til Herrekvipering føres i bedste Kvaliteter. — Kjoletøj, Bomuldstøj samt alt hvad der henhører til en velassorteret Manufakturhandel. Uldtæpper, Trikotage og Garn er, hvad enhver ved, det bedste og billigste hos

Jens Hansen Tlf. 29.

Strikkede Klude og Uld købes til højeste Pris. — Leverandør til Landbrugslotteriet

Skal De have ny Habit eller Frakke?

og sætter De Pris paa at den bliver forarbejdet med Omhu og efter allernyeste Finesser, der giver den det rigtige Præg, da gaa til **H. Bay Olsen.**

Rensning og Presning leveres smukt og billigt.

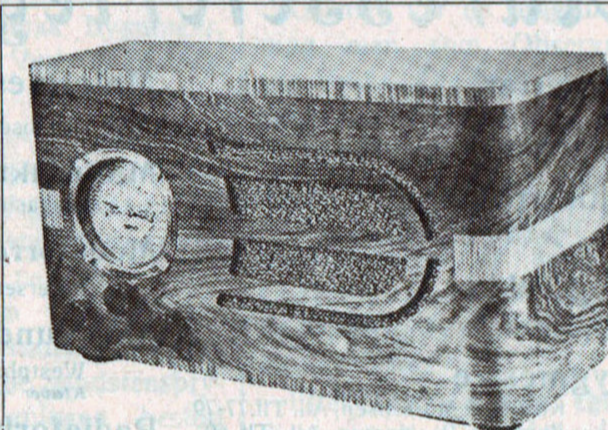
Radiosæson 1938:

Prøv mine nye Modtagere — Alle kendte og førende Mærker. Gode Afbetalingsvilkkaar. God Service. 1. Kl. Reparationsværksted.

Friske
Annodbatterier
hjemkommer
hver Uge.

LADESTATION

Gaa altid til
Fagmanden
det betaler sig!

Unica Modtageren »Torex« Kr. 185.

ALLINGE RADIOFORRETNING

WILLIAM LIND, NØRREGADE, ALLINGE — TLF. 95

Det maa være varmt og solidt Undertøj - - -

enten det **svære jydsk**e eller de **fine engelsk**e Kvaliteter

Stort Udvalg — smaa kontante Priser

Se Vinduerne paa Lindeplads.

Nordlandets Handelshus.

Skal De købe Radio

paa Afbetaling eller pr. Kontant
køber De den med stor Fordel i

Cykle- og Radioimportøren, Allinge

ved H. Jørgensen - Østergade 28 - Telefon 156

Jeg er leveringsdygtig i alle Mærker til forskellige Priser og Kvaliteter. Solide Købere kan faa Radio med meget smaa Afdrag uden Renter. Nogle faa Apparater Model 1937 af de bedste Mærker sælges fra Fabrikken 100 Kr. under Prisen. Paa alle App. stor Rabat pr. Kont. En Del gode, brugte Apparater sælges meget billigt. Lad mig demonstrere

Servus fortæller om sine Dagbogsoptegninger og Minder

— Fortsat fra forrige Uge —

I „Fyrst Swarzenberg“, hvor der hver Dag er livligt Rykind af Rejsende, træffer jeg en Aften ganske uventet Sønderjyden Johansen, som jeg havde truffet ved Siena. Han og Kammeraten havde været saa fornuftige at tage med Skib fra Napoli til Genova, samt vandret over Milano til Venezia. Gennem Østrig var han havnet her. Han fik Arbejde paa samme Trykkeri, og da han kunde lidt Dansk, sluttede vi os sammen og lejede et møbleret Værelse i Fellingstr. hos en Enkefrue, hvis Mand havde været Officer. Foruden en mindre Pension bestyrede hun et Tobaksudsalg. Staten har Monopol og forpagter saadanne Udsalg til Enker af Statstjenestemænd; hertil hører ogsaa Lotterikollektion. — Hjemmet var fyldt med en utrolig Mængde antike Møbler, Tæpper, Pelsvarer og Jagttrofæer samt en gennemtrængende Duft af Naftalin. En Datter var ansat ved Postvæsenet, og hun tog sig lidt af min Opdragelse. Vi gik meget i Teatret og saa kendte italienske og tyske Operaer, ja selv H. C. Andersen: Den lille Pige med Svovlstikkerne opførtes her, ligesom den kendte Sangerinde Dagmar Hansen gav Gæsteoptræden under Officerernes begejstrede Hyldelse i en Variete i Løbet af Vinteren. — Fruen var Katolik, og jeg fik derved Løjlig- heds til at deltage i katolske Fester i en Sal, der var dekoreret med en Masse steiriske Vaabenskjolde. Efter Dilettantkomedien, hvor ogsaa de kvindelige Roller udførtes af unge Mænd, var der Selskabelighed og lidt Dans. Fruen viste mig interesseret rundt og fortalte om de gamle Slægter; derved fik jeg at vide, at ogsaa hun var „hochgeboren“, men desværre er de fleste gamle adelige Slægter i Østrig meget forarmede.

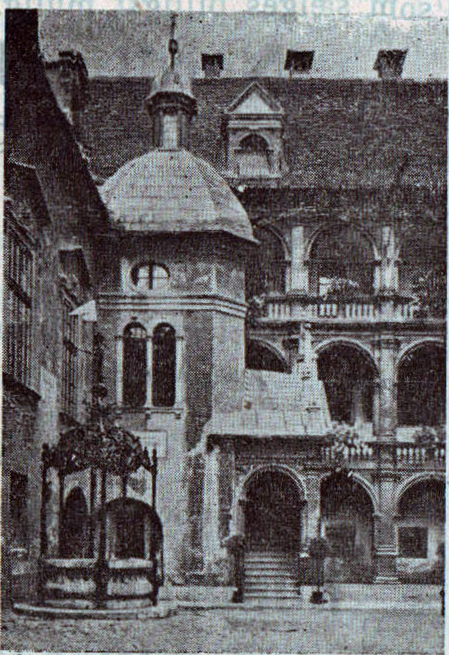
En Søndag Eftermiddag tog jeg med dem ud for at tilse Villaen, der laa paa Højderne et Stykke ned ad Floden. Paa Tilbagevejen gik vi ind paa Kirkegaarden og saa til Familiegravstedet. Det var i Skuringen, Ugen før Jul. Sneen dryssede, og Rimtaagen hang tyk over Dalen. Jeg tænkte paa Villaen, som de ikke havde Raad til at bo i, paa en Tragedie, jeg anede, og fandt det saa trist altsammen.

Det er Jul nu, Jul med Aprilsol. Jeg er gaaet op paa Slotsbjerget og vandrer omkring paa de gamle Bastioner, kigger ned i de firkantede gamle Gaarde med Buegange og Snirkelværk — over Tage og Taarne, langt ud over Bjerge, hvor Sneen tindrer i gylden Sol. Paa Brystværnets Marmorfliser er indhugget Pile, der angiver Retningen af kendte Byers Beliggenhed, og ved Siden af staar Afstanden anført i Kilometer. Det er interessant, jeg læser Navne paa Byer, jeg har besøgt: Paris, Roma, Napoli, Venezia, Triest. — Over Bjergene viser Pile mod Budapest, Konstantinopel, Wien — Fremtidsprospektiver for mig! Men ogsaa Berlin, Dresden og München er anført, og jeg stirrer længe mod Nord, mod det lille Danmark, og mindes min Barndoms Jul, graver frem af Erindringens Mørke Billeder fra

den Gang. — Lykkelige Dage! —

Nu er min Rejsekammerat, der blev syg i Italien, vel snart hjemme. Jeg fik Brev fra ham fra München, det havde været drøje Dage for ham over Alperne, nu hastede han for at være hjemme Juleaften! — Skumringen kommer, Sporvognen glider afsted dernede i Gaden som en lille grøn Æske, Klokkerne ringer Solen ned, Lysene tændes. Jeg vandrer ned ad de siksakformede Stier, ned i Gadernes Larm og ser paa de festligt smykkede Udstillingsvinduer, hvor Trængslen er størst. Midt imellem det vidunderligste Legetøj er grupperet smaa Djævle med Horn i Panden og iført skarlagensrøde Klæder. — „Der Teufel“ er størst, han ser frygtindgydende ud, med Riset i Haanden, gnistrende Tænder og Glødelys i Øjnene. Paa det ene Ben stikker Hestehoven frem. — Fra den anden Side kommer den hellige Nikolaus, der bærer Bispehue og Krumstav. Det hvide Skæg glinser af Sne, og under den omfangsrige Kappe stikker Legetøj frem. Han ser saa god og from ud, og mod ham rækkes de smaa Barnehænder, thi han er Katolikernes Julenissee.

Juleaften er vi inviteret til Gaasteg paa Hotellet. Et lille Træ er tændt, og de unge Piger søger at gøre det hyggeligt for Stamtæsterne. Ogsaa de tilreisende beværtes — en smuk Skik.

Gammel Gaard — Landhuset.

Med det nye Aar tiltager Frostene — Floden er en lang, malende Strøm af tallerkenformede Istykker, som Dag for Dag bliver større og maler mellem hinanden i en skurende Rytmе. Pølsemanden og Kastanjeristeren gør gode Forretninger ved det osende Fyrbækken, særlig efter Teatertid, og der er en egen Duft og Charme ved saadan et Ildsted, der lyser festligt op midt i den kolde Sne.

Graz har flere udmærkede Museer og store Samlinger, der belyser Landets Kultur op gennem Tiderne, samlet paa hensigtsmæssig Maade, saa man f. Eks. ser de gamle Bondegaarde med fuldt Inventar opstillet. Gamle realistiske Malerier, der skildrede Helvedes Pinsler, virkede helt uhyggeligt; men der var ogsaa stemningsfulde Landskaber, kunstfærdigt udskaarne Møbler med indlagt Mosaikarbejde, Vaabensamlinger og meget andet.

Grazerne er selskabeligt anlagte. I Steinfelder Bierhalle holder Kol-

legaerne til. Der er Bier- og Gesang-Abend, og jeg lærer mange smukke, flerstemmige Sange at kende. Flere af de optrædende er Virtuoser i Strengespil eller glimrende Komik, og Krusene gaar rundt. Belært af Erfaring er jeg mere maadeholden og tituleres „Der Wassermann“. Det forstyrrer dog ikke det gode Forhold, og jeg bliver efterhaanden Medlem af flere selskabelige Foreninger.

Fastetiden nærmer sig, Trangen til Fornøjelser kulminerer, det er ligesom Livsglæden skal udløses inden Kødets skal spæges. Katolikerne danser Fasten ind — der danses i Byernes store Forlystelsessteder, i Bjergbondens Bjelkehal, i Kroer og Lader, og der er en Jodlen og Jauschen og Tramp i Gulvet, en given sig hen i Lystighed den ene Nat efter den anden. — For hver Kro har sit Husbal. Der pyntes med Grønt og Blomster, Gæster faar Indbydelse, og saa danses, drikkes, synges og spilles der til den lyse Morgen.

Udsigt fra Slotsbjerget

Karnevalstiden er inde. Jeg har faaet Indbydelse til den store Oberländerfest i Industriforeningen, og da man skal møde med Dame, anmoder jeg min Værtindes Datter om at tage med. Louise (Lischen) er straks villig og faar travlt med at gøre sin Steirerdragt i Orden. Den store Sal forestiller en Alpedal med Bjerge, Skove og Søer. Hist og her ligger smaa Bondegaarde, Kilder og Bække risler ned ad Almene. Ad smaa Fjeldstier kan man komme helt op paa den overdækkede Balkon, der strækker sig Salen rundt. Her ligger Sæterhytter, hvor der serveres Most og Champagne, som fra smaa Kilder i Bjerget risler ned i de fremraakte Glas — overmaade fikst lavet. — Orkestrene spiller, og alle Deltagere er klædt i Nationaldragter, Der er Dalbøndernes spraglede Dragter med store, fjedrede Hatte og grønne Hoser, og der er Bjergbøndernes mørke, stilfulde Klædning med løjerlige posede Hatte, der er Ungarer, Tirolere, Zigøjnere. Alt det gamle, fra Fædrene nedarvede, er halet op af Kistebunden og giver Festen Kolorit. Betragter man den brogede Masse, der spadserer omkring eller hvirvler rundt til Musikens Toner, tror man sig ført tilbage til svunde Tider, og mange ejendommelige gamle Turdanske genopfriskes. Jeg følte mig derfor mest som Tilskuer.

Postbude tømte af og til hist og her anbragte Brevkasser og fordelte Indholdet ved Bordene. Paa Forespørgsel forklarede man mig at Herrerne kun gennem smaa, rosa Billetter kunde indlede Bekendtskaber eller anmode om en Dans. Det var lidt omstændeligt, uen Etiketten fordrede det.

I Kælderetagens store Hvælvinger spillede andre Orkestre, men her var kun levnet de dansende mindre Felter, da Lokalerne var indrettet til Ølhaller i gammeltysk Stil. Fra store Fade tappedes det skummende Øl, og Kanderne gik flittigt rundt mellem Bordene under Skemt, Latter og Sang.

Til langt hen paa Morgenen varede dette Orgie, da en Del af vore Venner foreslog at spise Frokost i Eggenberg. Vi kappede en Sporvogn, og det brogede, overgivne Selskab rullede afsted under forceret Lystighed. Der var et mindre, hyggeligt Lokale, men vi fik det snart omkalfatret. Efter Frokosten blev der nemlig atter danset og kastet med Serpentinere, Konfetti, Melkugler og Fyrværkeri. Salen lignede snart en Slagmark, men Energien ebbede ud, Reaktionen kom. Lis- eller Liebchen, som jeg af og til kaldte hende, hang sløv og selvopgivende over en Stol, da jeg antydede Betime- ligheden af at tage hjem. — Jeg havde en daarlige Samvittighed. Hvad vilde Moderen sige; men den friske Vinterluft kvikkede os op, og Moderen modtog os med et overbærende Smil.

Jeg fik Brev fra Sveitz, fra min gamle Rejsekammerat Madsen, der arbejdede i St. Gallen; da han senere blev arbejdsløs, inviterede jeg ham til Graz, hvor jeg mente han havde Chancer. Det lykkedes ham dog ikke at faa Beskæftigelse, men vi tilbragte nogle fornøjelige Uger sammen. Saa drog han til Wien for at prøve Lykken der.

Efter den strenge Vinter, selv i Italien noteredes 10 Grader, kom Foraaret paa en Gang væltende ind over Landet. Allerede 1. Maj var Skoven grøn, og vi foretog lange Udflugter i Omegnen.

Interessante er Valfartskirkerne. En Søndag tog vi med Sporvognen ud til Hilmteich og sejlede paa den lille Sø, herfra videre til Maria Trost, der ligger smukt paa en lille Høj. Ved Siden af Kirken sælges Vokslæs, Rosenkranser og mange andre Ting, f. Eks. Helgebilleder, smaa Hjerter, Arme og Ben af Voks, som de troende Ka-

toliker køber og hænger op paa Kirkens Væg som Tak til Jomfru Maria for Helbredelsen af Hjerte-, Arm- eller Benlidelser. Der hænger ogsaa lange Takkeskrivelser, signeret med Navn og Adresse. Den hellige Jomfru hjælper alle, der inderligt beder. Lischen gaar rundt og læser Taksigelserne for mig, der var flere rørende om forsmaaet Elskov, Sygdom, der var overstaaet, afværget røverisk Overfald etc. Trods Benægtelse, havde jeg det Indtryk at ogsaa hun troede paa Underet.

Medens vi opholdt os der, kom flere Processioner af Egnens Befolkning derind, anført af deres Præst.

Valfartskirken Maria Trost.

Her var dejligt, men jeg havde ingen Ro over mig og planlagde om Aftenerne lange Rejser over Ungarn til Tyrkiet og Lilleasien; men opgav dem atter. Sommervarmen blev uudholdelig, alle søgte Skygge langs Husrækkerne — og dem, der kunde, søgte op i Bjergene. Det var uudholdeligt i de lumre Lokaler. Skulde jeg blive eller —

Nordbornholms Adressefortegnelse!

Bagerier

Andersen, Th., Sandvig Tlf. 2
Hald, E., Løsebækg., All. Tlf. 78

Blomsterhandler (Gartner)

Jensen, C., v. Havnen All. Tlf. 41

Bogtrykker

Gornitzka, O., Allinge Tlf. 74

Bygmestre

Kofoed & Mortensen, All. Tlf. 77-79
Peterson, P., Nørreg, All. Tlf. 69

Bygningsnedker

Jørgensen, Th. Sandvig Tlf. 5y

Damefrisørsaloner

Larsen, Joh., Barber, All. Tlf. 53
Weber, Anna, Allinge, Telefon 12

Foderstoffer

Nordlandets Handelshus, Tlf. 7

Fotografer og fot. Artikler

Kjøller Alfr., Havneg. All. Tlf. 4

aut. Gas- og Vandmestre

Grooss, Niels W., Allinge. Tlf. 30

Hoteller

Hotel Allinge Telefon 25

Art. f. Hotel og Pension

Gornitzkas Bogtryk, All. Tlf. 74

Kul og Koks

Allinge Kulhandel Telefon 119
Nordlandets Handelshus, Tlf. 7

Købmænd

Prima, Allinge Tlf. 40

Ladestationer

Peterson, Carl, Allinge. Tlf. 98

Ligkistemagasiner

Kofoed & Mortensen All. Tlf. 77-79
Mortensen, Herman, All. Tlf. 47

Optagelse i Adressefortegnelsen

koster kun 2 Kr. Kvartalet

Malmestere

Jacobsen Ludv., Havnegade, All.

Manufakturhandlere

Magasin du Nord, Allinge. Tlf. 5

Modeforretning

Peterson, Thora, v. Posthuset All.

Musikundervisning

Westphal, G. Sandkaas
Klaver — Violin — Sang.

Radioforhandlere

Jørgensen, H., v/ Posthuset All.

Skotøj og Skotøjsrep.

Jørgensen, H., v/Posthuset Allinge

Skræderforretninger

Sander Lind, Nørreg. Tlf. All. 166.

Slagtere

Jensen, Kaj, Allinge. Tlf. 66

Smedemestre

Peterson, Carl, Allinge Tlf. 98

Sygekasser

All.-Sandv. Sygekasse All. Tlf. 47
Kontortid daglig 2-4, Lordag 7-9

Sæbforretninger

Tatol v. Havnen Allinge Tlf. 23

Trælast og Tømmer

Nordlandets Handelshus, Tlf. 7

Teglværk

M. Bloch Tlf. Allinge 127
Mursten, Tagsten, Drænrør.

Træskomagere

Larsen, L., Allinge.

Ure og Optik

Liljerøth, A. Urmager, Allinge
Mikkelsen, A., Sønderg. Allinge

Vognmænd

Peterson, C., Nygade, All. Tlf. 133
Person- og Lastkørsel
Munch, Humledal, Tlf. Rø 46 v
7 Personers Vogn

Ekstra Linier 1,50.

Absolut billigste Avertering